

Az Intézet az elmúlt időszakban évente általában 30–40 hallgatót vett fel, az utóbbi három évben azonban már a 70 főt is meghaladja az egy-egy évfolyamra felvettek száma. Mindez azonban kevés az igényekhez és a szükségletekhez képest, de az Intézet személyi és elhelyezési körülményei miatt nincs mód a felvettek létszámának további bővítésére.

Az Intézet fő törekvése, hogy a könyvvel, a dokumentumokkal foglalkozó különféle szakemberek (könyvtárosok, információs szakemberek, levéltárosok, könyvkereskedők, kiadók stb.) utánpótlására korszerű, és az említett szakmák közös hivatástudatának kialakítását szolgáló oktatást szervezzen a szükségleteknek megfelelő változatos formákban.

/CZEKAJEWSKA–JEDRUSIK, A.: Instytut Bibliotecznoznawstwa i Informacji Naukowej. 25 lat historii, kierunki rozwoju. = Przegląd Biblioteczny, 1978. 2. sz. p. 116-129./

(Futala Tibor)

Fellendült a lengyelországi könyvtáros és tájékoztatási szakemberképzés

A Kulturális és Művészeti Minisztérium, a Tudományos, Felsőoktatási és Műszaki Fejlesztési Minisztérium és a Tudományos, Műszaki és Gazdasági Információs Központ összefogása révén az utóbbi időben fellendült a lengyelországi könyvtáros és tájékoztatási szakemberképzés.

A felsorolt illetékes szervek bármelyike is tartott szemlét a könyvtárak és az információs munkahelyek személyzeti ellátottsága fölött, a közelmúlt helyzetét egyaránt aggasztónak találta. A 34 ezer lengyel könyvtárosból és tájékoztatási munkatársból mindössze 19% volt felsőfokú végzettségű. Noha ez részterületenként más és más százalékarányt mutatott, az arány mindenütt a szükségletek alatt maradt. Ezenfelül gyakorta a felsőfokú képzettség jellege sem felelt meg az adott munkahely szükségleteinek.

A személyzet utánpótlásának lehetőségei ugyancsak folyton-folyvást romlottak. Ha mindehhez még hozzávesszük az általános iskolát sem végzettek (a falusi könyvtárakban 12%), illetve a nem teljes középfokú végzettségűek (az információs intézményekben 10%) viszonylag magas arányát, kitűnik, hogy a SINTO (*System Informacji Naukowej Technicznej i Organizacyjnej = Tudományos, Műszaki és Szervezési Tájékoztatási Rendszer*) program megvalósításának egyik fő akadálya a képzett munkatársak hiánya. A SINTO-programban ugyancsak fontos szerepet játszó levéltárak és múzeumok személyzeti ellátottsága sem nyújt kedvezőbb képet.

Az 1968. évi könyvtári törvény és az 1971. évi minisztertanácsi határozat, amely a tudományos, műszaki és információs rendszer továbbfejlesztését szabja meg, végül is határozott lépésekre bírta az illetékes szerveket. *Kidolgozták a könyvtárosok és a tájékoztatási szakemberek képzésének reformját.*

A könyvtárosok és tájékoztatási szakemberek képzésének 1974-ben megvalósított reformja után a helyzetet a következők jellemzik:

1. Hat egyetemen és 6 tanárképző főiskolán *társadalomtudományi képzés nappali, illetve levelező tagozaton*. Az 1977/1978. tanévben 12 felsőoktatási intézményben 2020 nappali tagozatos, 14 intézményben pedig 2239 levelező tagozatos könyvtáros–dokumentátor hallgató folytatott tanulmányokat.

2. Tudományos–műszaki és gazdasági *tájékoztatási szakemberképzés* a Sziléziai Egyetemen, amely 4,5 éves és nappali tagozatos. Ide évenként 90–100 hallgató vesznek fel.

3. *Levéltárosképzés* 5 egyetemen a történelem szakhoz kapcsolódó szakosodás formájában. Itt az évenkénti beiskolázási keret 125 hallgató.

4. *Posztgraduális képzés* 6 egyetemen felsőfokú végzettségű szakképzetlen könyvtárosok, dokumentátorok, levéltárosok és muzeológusok számára.

5. *Karközi képzés* a Jagelló Egyetemen, a lódzi és a poznaei egyetemen. Itt a könyvtáros–dokumentátor stúdiumokat a különféle szakokon tanuló hallgatók vehetik fel egyetemi tanulmányaik harmadik évében. (Más kérdés, hogy egyelőre főként filológusok és történészek élnek e lehetőséggel, jogászok, matematikusok és földrajz szakosok ritkábban.)

Új vívmány az is, hogy az érettségivel rendelkező könyvtárosokat és dokumentátorokat, akárcsak a pedagógusokat, felvételi vizsga nélkül veszik fel a felsőoktatási intézmények levelező tagozataira.

Mind a társadalomtudományi, mind pedig a matematikai képzés keretében *lehetőség van a szakosodásra*. A társadalomtudományi képzésben a teljes óraszám 10%-a, a matematikaiban pedig 30%-a fordítható e célra. A két képzés lényeges különbsége, hogy amíg a társadalomtudományi profilban 1100 órát vesz igénybe a szorosan vett szakmai képzés és csak 480 órát a rokon-tantárgyak csoportja, addig a matematikai profilnál ez az arány 615:540. Ebből is látható, hogy a társadalomtudományi képzési program hagyományörzőbb. Erre utal a képzésben használt terminológia is.

A szakképzés továbbfejlesztése jelenleg egyrészt a *gyakorlatok korszerűsítésére*, másrészt a *szakosodások bővítésére* irányul.

A posztgraduális képzés időtartama 2–3 félév.

A vázolt képzési rendszerben 341 oktató dolgozik (52 professzor és docens, 83 adjunktus és kisdoktori fokozattal rendelkező előadó, 74 főelőadó és előadó, 132

1. táblázat

Továbbképzési módszerek a könyvtárosok részvétele mértékének rangsorában

a) Tudományos könyvtárosok		Pont
1.	Kötetlen beszélgetés kollégákkal	76
2.	Aktív részvétel szakmai megbeszéléseken	72
3.	Más könyvtárak látogatása	67
4.	Útmutatók készítése olvasók számára	66
5.	Vitairatok készítése könyvtári használatra	62
6.	Könyvtári szakirodalom olvasása	60
7.	Továbbtanulás magasabb fokozat elnyeréséért	57
8.	Részvétel konferenciákon és értekezleteken	54
9.	Részvétel belső tanfolyamokon	
	Részvétel rövid tanfolyamokon	44
10.	Aktív részvétel az intézmény irányításában	39
11.	Részvétel belső munkacsoportok munkájában	35
12.	Kutatómunka	29
13.	Részvétel más intézményekkel közös munkacsoportok munkájában	28
14.	Beszélgetés szakmán kívül álló csoportokkal	25
15.	Tisztségviselés szakmai egyesületekben	17
16.	Szerzői tevékenység	16
17.	Előadások tartása konferenciákon vagy értekezleteken	13
18.	Közlemények írása a szakajtó számára	9
19.	Más könyvtárak segítése	5
b) Közművelődési könyvtárosok		
1.	Kötetlen beszélgetés kollégákkal	226
2.	Aktív részvétel a szakmai megbeszéléseken	209
3.	Beszélgetés szakmán kívülről álló csoportokkal	156
4.	Útmutatók készítése belső használatra	152
5.	Más könyvtárak látogatása	151
6.	Részvétel belső tanfolyamon	147
7.	Útmutatók készítése olvasók számára	146
8.	Könyvtári szakirodalom olvasása	145
9.	Részvétel konferenciákon és értekezleteken	142
10.	Részvétel belső munkacsoportok munkájában	129
11.	Részvétel rövid tanfolyamokon	114
12.	Továbbtanulás magasabb fokozat elnyeréséért	84
13.	Kutatómunka	70
14.	Részvétel más intézményekkel közös munkacsoportok munkájában	61
15.	Tisztségviselés szakmai egyesületekben	58
16.	Előadások tartása konferenciákon vagy értekezleteken	49
17.	Szerzői tevékenység	47
18.	Aktív részvétel az intézmény irányításában	33
19.	Más könyvtárak segítése	28
20.	Közlemények írása a szakajtó számára	14

Megjegyzés

3 pontot kapott a nagy intenzitással, 2 pontot a közepes intenzitással és 1 pontot a kis intenzitással folytatott tevékenység, 0 pontot, ha a jelzett tevékenységet egyáltalán nem végezték.

főasszisztens és asszisztens). Törekcszenek arra is, hogy minél többen szerezzenek tudományos fokozatokat: jelenleg 24-en készítik egyetemi doktori értekezésüket, további 24-en pedig kandidátusi disszertációjukat.

További cél, hogy a felsőoktatási intézményekben szakosított tanári kar alakuljon ki. Ez egyben azt is lehetővé tenné, hogy a képzési bázisok fokozatosan a tudományos kutatás műhelyeivé szerveződjének. Az oktatók egyelőre 90 kutatási témán dolgoznak. E témák azonban jórészt történetiek. Mindössze két olyan kutatási téma akad, amely az országos kutatási főirányokhoz kapcsolódik és mindössze egyetlen, amelyik az egyik ágazatközi irányba illeszkedik be. Ez az arány korántsem kedvező.

A képzési bázisok szellemi fejlesztésével párhuzamosan törekcszenek az elhelyezési, felszerelési problémák megoldására is. A jegyzetekkel kapcsolatos nehézségek megszüntetésére ugyancsak program készült.

/STEPERSKI, J.: *Kształcenie bibliotekarzy, pracowników informacji oraz kadry dydaktycznej dla potrzeb SINTO = Aktualne Problemy Informacji i Dokumentacji*, 1978. 4. sz. p. 26–32./

(Futala Tibor)

Könyvtárosok továbbképzése

Továbbképzésen mindazon tevékenység értendő, melynek célja a kutatás és a mindennapi gyakorlat közötti távolság áthidalása, lépéstartás az új módszerek és technológiák kialakulásával, azaz az alapképzés utáni rendszeres és állandó továbbtanulás, folyamatos tájékozódás. A brit Könyvtáros Szövetség (*Library Association*) egy csoportja összeállított egy jegyzéket a továbbképzési módszerekről, mégpedig a könyvtárosok személyes közreműködése mértékének sorrendjében (1. táblázat).

Az alábbiak a közművelődési és tudományos könyvtárakban 1976-ban e tárgyban végzett felmérés részleteit és eredményeit foglalják össze.

A szakirodalom olvasása

A 2. táblázatban a könyvtári szaklapok rangsora látható, olvasottságuk alapján. Az egy-egy könyvtáros által rendszeresen olvasott folyóiratok száma közművelődési könyvtárosok esetében 0–14, tudományos könyvtárosok esetében 0–20. Az átlag azonban csupán 1–2 folyóiratot olvas.